

Város (központ) és vidék (periféria) Elmélkedés a XXI. század város-vidék tervezési perspektíváiról

Prof. TURCHANY Guy és Prof. VIDOR Ferenc

- 1. Hogy egy nyelven beszéljünk?*
- 2. Humanista társadalmi fejlődés térben és időben?*
- 3. Város-vidék és központ-periféria, ahol «jó élni»*
- 4. A város-vidékkapcsolata egy hiperkomplex rendszerben,*
- 5. DATAR* Területfejlesztési és regionális akcióprogram igazgatósága 1963*
- 6. A XXI. században a modern városok egy széles konszenzus keretében*
- 7. Urbanizáció és biztonságpolitika. (Management of Urban Security Policy)*
- 8. Eszköz a fenntartható város és urbanisztika megvalósítására.*

Nem lehet a kifejezéseket megszokásból, felületesen alkalmazni, mivel minden a szavakon dől el, a szó legszorosabb értelmében. ” Denis de Rougemont « Penser avec les mains ». Edition Gallimard, 1932

Néhány lényeges alapfogalom:

Mi a Kultúra? A kultúra az emberen belüli rend, amely ellenáll a homo sapiens belső rendezetlenségének, entrópiájának. A kultúra tartalma ezért elsősorban információk, elvek, ismeretek, értékek, tradíciók, műveltség, vélemény és ezekhez hasonlók.

Mi a Civilizáció? A civilizáció az ember által alkotott eszközök koherens rendszere, melyet nem mindig köthetjük kizárólag egyetlen kultúrához.

Mi az Elviselhető Humanista Fejlődés? Egy újabb oximoron?

Fejlődés A fejlődés a kultúrák és a civilizációk átstrukturálása bizonyos értékek és érdekek nyomására. A fejlődés ezért tartalmilag elsősorban a felfogások, a tradíciók, a szervezetek, a politikai rendszerek stb. belső átalakulását jelenti.

Növekedés A növekedés a civilizációk egyes összetevőinek, elemeinek mennyiségi szaporodása. A növekedés tartalmilag ezért elsősorban az egyes ismeretek, gazdasági és pénzügyi értékek, gépek, utak stb. számának emelkedése.

A Maslow piramisból kiindulva értelmezzük az életminőség fogalmát

Vágyak „Az embereket magukat és környezetüket nem úgy fogják fel, ahogy vannak, hanem úgy, ahogy szeretnék, hogy legyenek.” Spinoza.

Etikai pólus igazságosság igénye
...biztosítani kell a javak egy ország népei és a generációk között történő igazságos elosztását, figyelemmel az ökológiai egyensúlyra

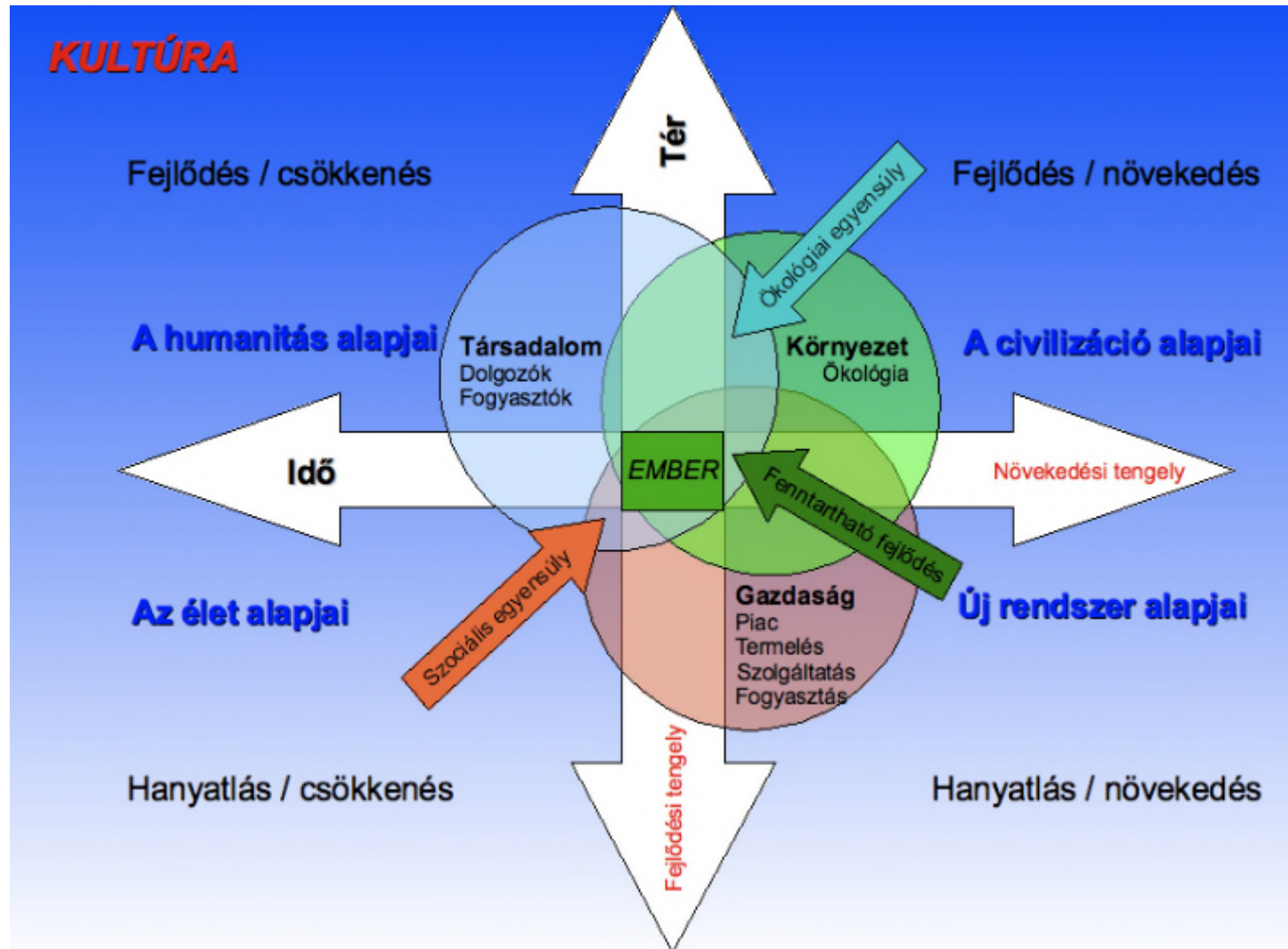
Gazdasági szükségletek
Egészséges környezet igénye
...az életet támogató rendszerek fenntartása és az erőforrások állandóságának biztosítása

Szociális szükségletek szociális pólus
... biztosítani, az minőséggel kapcsolatos igényeket, a fizikai biztonságot, a megbízható élelmiszer ellátást, a lakást, a mobilitást, stb.

Anyagi (materiális) szükségletek gazdasági pólus.
... biztosítani az életminőséget a fizikai biztonságot, az élelmiszer, a lakást, közlekedést (mobilitást), stb.

Humanista társadalmi fejlődés térben és időben.

Város és vidék?

A város? Nem más, mint egy kulturális alkotás.

A város fogalma alatt ezért elsősorban: információkat, elveket, ismereteket, értékeket, tradíciókat, műveltséget, véleményt kell érteni.

A vidék?

Történelmileg a város organikusan fejlődött és mindig rendelkezett egy háttérrégióval, amely gondoskodott az energia és alapanyag-ellátásáról, a városban keletkező hulladék kezeléséről a város és periferiája biztonságáról.

E kettő egyensúlya, harmonikus és dinamikus együttműködése ma is a város működésének alapja és garanciája.

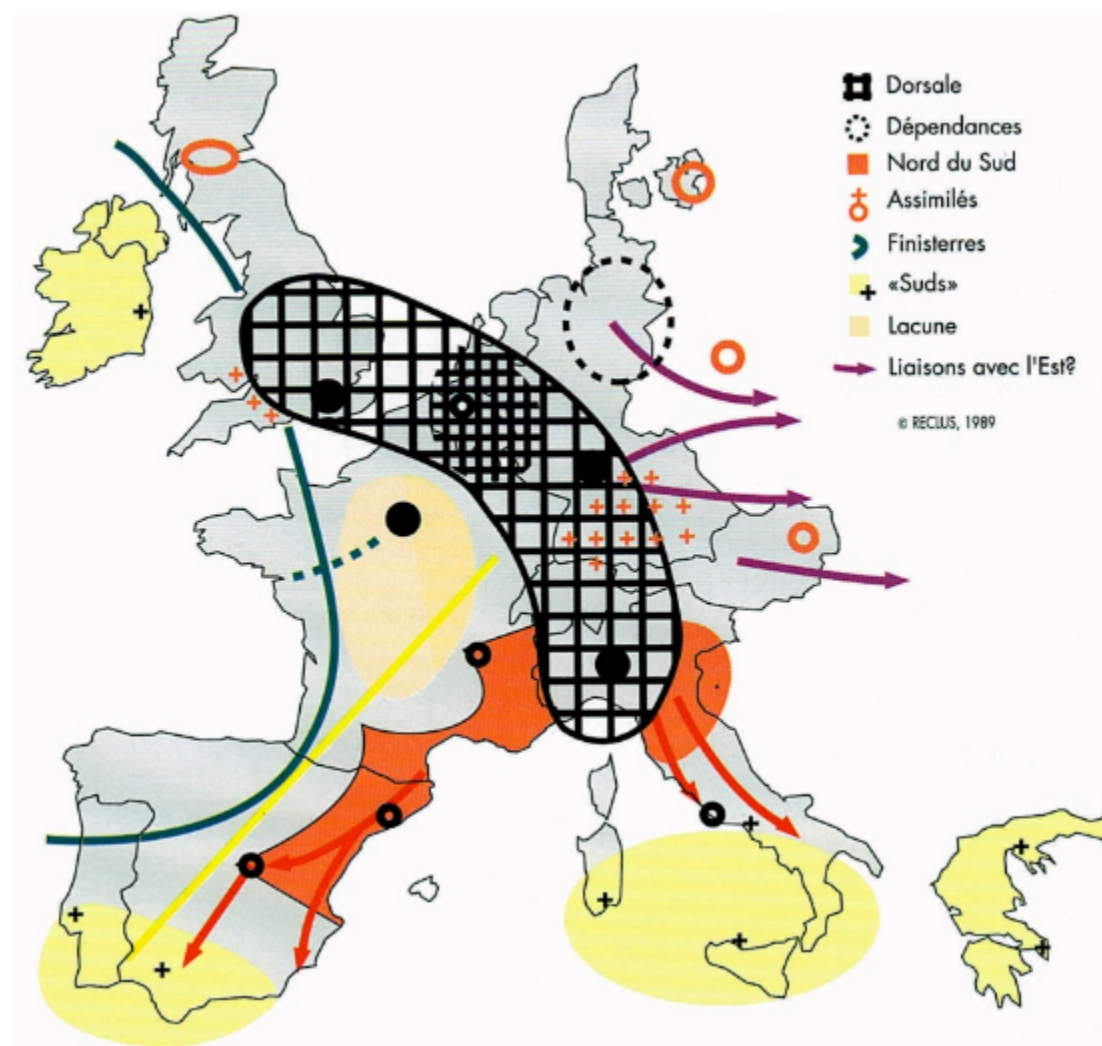
Ha a kialakult központ-periféria dinamikus rendszere nem, vagy hibásan működik akkor e képességét a rezilienciájára.

DATAR 1963

Direction de l'aménagement du Territoire et à l'action Régionale

Területfejlesztési és regionális akcióprogram igazgatósága.

A város-vidék egyensúlya a XX. századvégén, úgy kulturális, mint ökológiai szempontból aszimmetrikussá vált.

A mai város már nem a helyi kultúrát tükrözi.

Erre a veszélyre hívja fel a figyelmet Sir John Beddington*,

„A növekvő népesség egyre nagyobb része költözik majd városokba, amely tovább fokozza a víz iránti igényt. Ez a folyamat önmagát erősítheti, a vízforrások kimerülésével ugyanis egyre több vidéki kényszerülhet majd otthona elhagyására, hogy városokban folytassa az életét. Az emelkedő életszínvonal egyben azt is jelenti, hogy a tehetősebb emberek egyre több kényelmi szolgáltatást vesznek igénybe, amelyekhez szintén energiára lesz szükség.”

*Egyesült Királyság kormányának vezető tanácsadója

Az urbanizációs folyamat fő hajtóereje,

- a vidéki lakosság migrációja a városok felé amelyet a központ vezető szerepe megállíthatatlanul felgyorsít.

Abidjan

- A központ exponenciális növekedése jellemzi a XIX. század óta dominanciáját, melyet a társadalom, a politikai és értelmiségi elit, mind egy fátum él meg.

A XXI. században a modern városoknak, egy széles társadalmi konszenzus keretében szembe kell néznie, :

- A vidéki zöldövezetekben való letelepedésre irányuló fokozódó tendenciákkal, ami ellenáll a városokban lévő munkaerőpiac jobb kihasználásának.
- Amellyel mobilitás igénye növekszik.
- Egyre nő az egy személyre eső lakóterület és az egy dolgozóra jutó munkaterület iránti igény.
- Emelkednek a komfort igények. Zajmentes, biztonságos környezet és természetközelségre.
- Magas befektetési hozamok és gyors megtérülés.

- Mind ez feszültségekhez vezet.

A legnagyobb kihívások:

- rendkívüli mértékben, kultúrálisan és gazdaságilag eltávolodott a város és a vidék.
- a szuburbanizáció kiszorítja az agrártermelést és a természetet.
- A periféria elszegényedik, és elindít egy újabb emigrációs hullámot a város felé.
- Kivetítve országokra, sőt földrészekre, ez az áramlás tapasztalható Afrikából és Ázsiából Európa, Dél-Amerikából az Egyesült Államok felé.

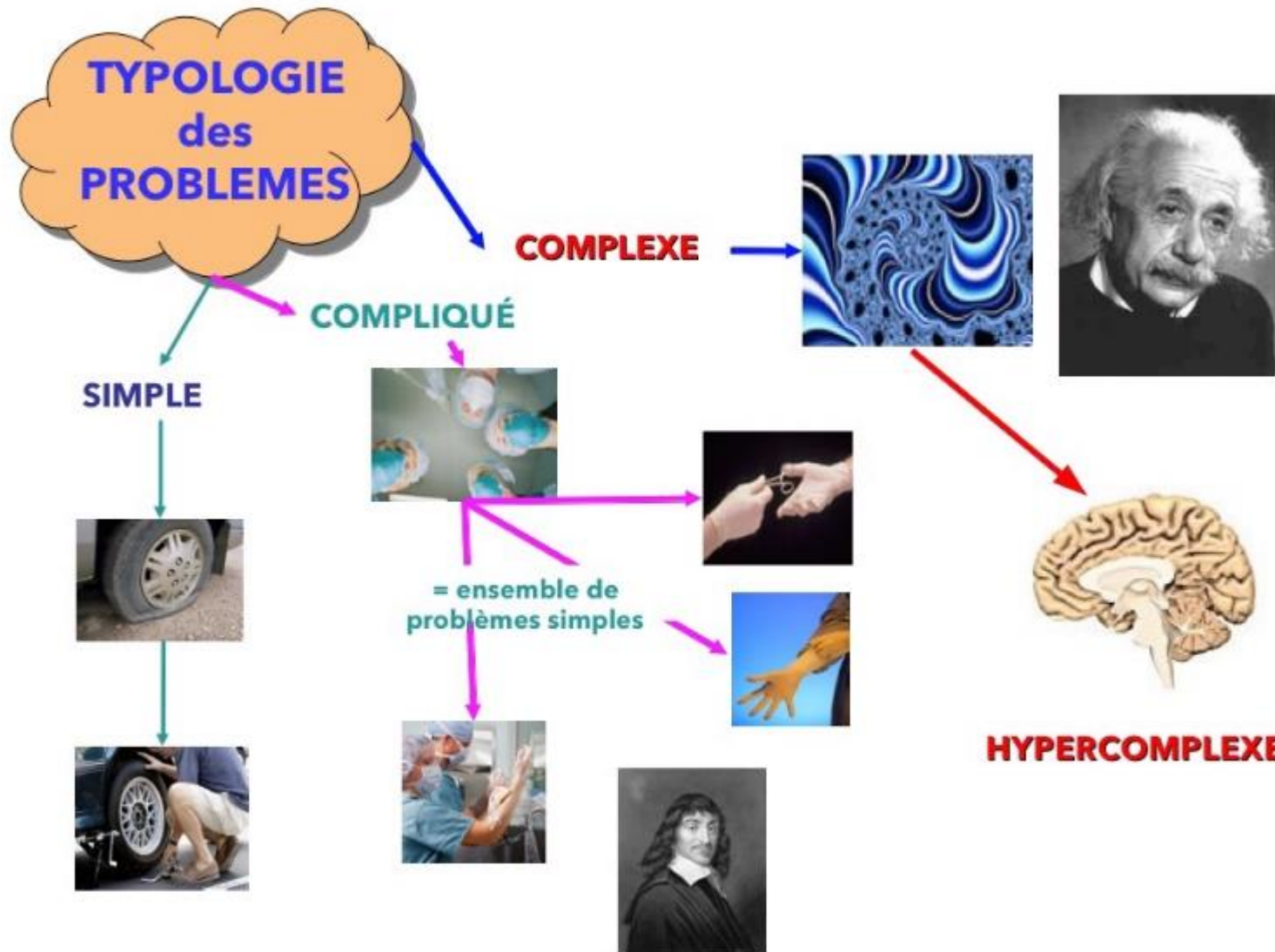
Elképesztő átalakulások lesznek, és ebben a folyamatban a városok a legsebezhetőbbek.

«A város összetett, bonyolult megvilágításához nem elegendő egyetlen tudomány lámpása»,

Mendöl Tibor kiváló magyar geográfus 1945-ben felismerte, hogy a várostervezést a hiperkomplex gondolkodás

alapjaira kell építeni.

Egy új tudományfilozófia megközelítés szükségessége

Új tudományfilozófia új város-vidék tervezési lehetőségek

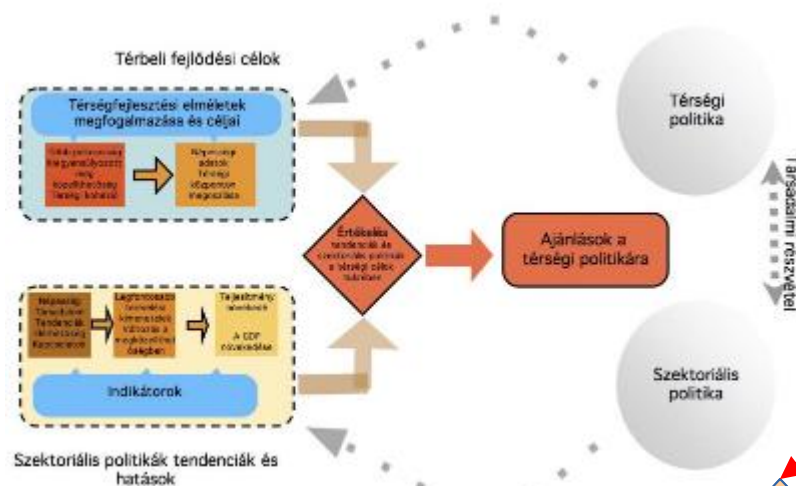

Organikus urbanizmus

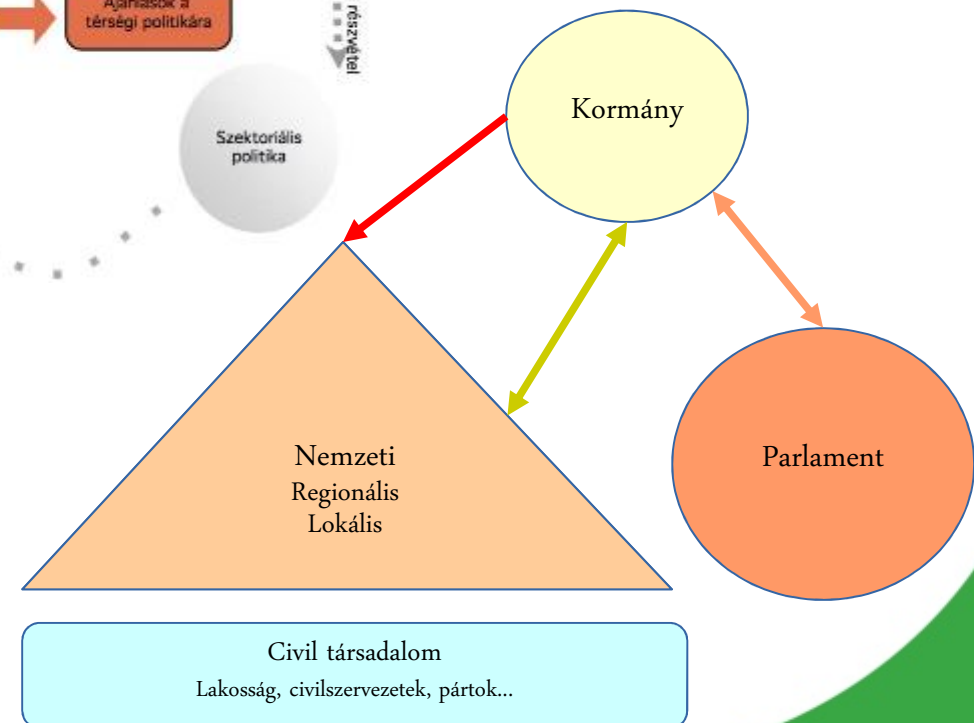

Demokratikus tervezés típusai.

Térbeni fejlesztési célok

Piramidális demokratikus tervezés

A város-vidék, ahol jó élni

A városok életminőségének nemzetközi skálája:

<i>1. A TÁRSADALOM ÉS KULTÚRA (175)</i>	
Szociális kontextus (egészségügy, bűnözés, iskolák, kórházak...)	25
Felsőoktatás (egyetemek, főiskolák...)	17
A politikai helyzet (a korlátozás, amely a szabadságon, a cenzúrát, ...)	20
Elviselhető Humanista Fejlődés (Agenda 21, stratégia, politika, megvalósítás...)	31
Emberi léptékűség	20
Kikapcsolódási és kulturális kínálat	21
Jó társadalmi szomszédság	12
Nyugalom, csend, békesség	15
Jó tömegközlekedés	14
<i>2. KÖRNYEZET (természet, víz, levegő minőség, zaj, rezgés...)(138)</i>	
Általánosságában jó környezet	21
Sértetlen és tiszta természeti környezet	18
Tiszta környezeti elemek (víz, levegő...)	17

A város-vidék, ahol jó élni

A természet közelsége	17
Mérsékelt forgalom	18
Tiszta környezeti elemek (víz, levegő...)	14
Nyugalom (zaj, rezgés...)	15
Természet és épített környezet (történelmi egység, harmonikus fejlődés...)	18
3. GAZDASÁG (135 pont)	
Gazdasági keretek és tevékenység	51
Szolgáltatások minősége	21
Megélhetési költségek	21
vásárlási lehetőségek közelsége	17
Jó infrastruktúra	25

Urbanizáció és biztonságpolitika,(Management of Urban Security Policy), egy hiperkomplex rendszerben.

Húsz év alatt az úrbánkörnyezet lett minden veszély központja.

Az eddigi biztonságpolitikák megmutatták határaikat mert nem rendszerben és az összefüggésekben lettek kialakítva.

A kihívás abban áll, hogy megváltoztassuk a probléma megközelítését és hiperkomplex-gondolkozunk.

Hiperkomplex- gondolkodás kell ahhoz, hogy :

- azonosítsuk a különféle helyzetekben rejlő bizonytalanságokat és kockázatokat,
- meghatározzuk a szolgáltatásunk kereteit,
- párbeszéd intézményi és nem intézményi partnerekkel,
- ihletni a különböző szereplőket egy összehangolt biztonságpolitikai erőforrás-gazdálkodásra.

A város, mint kockázatkezelés

Az urbanizmus új koncepciója megkívánja, hogy azonosítsuk a szereplőket, és leírjuk a rendszer fogalmait, mint például az erőszak, a bizonytalanság, udvariatlanság, a veszély, megelőzése, ellenőrzése és irányítási eszközei, beleértve az erőszakkezelését.

A város és a biztonságérzés : helyzetértékelés

A XXI. század urbanizmusa halmozza a potenciális kockázatokat. Ennek függvényében azonosítani kell a kockázatokat egy társadalmi paradigmaváltás folyamatában. Néhány megvizsgálandó kérdés az új biztonságpolitika kialakítása során :

- kezelni a tudományos információkat és az ezekből származó forrásokat, milyen informatikai adatbázisok állnak rendelkezésre, mind például a CALIS (Computer-Assisted Learning for Information Searching).
- ihletni a különböző szereplőket egy összehangolt biztonságpolitikai erőforrás-gazdálkodásra.

- az éghajlatváltozás és az antropocentrikus (emberi eredetű) veszélyek, az éghajlatváltozás okozta kockázatok,
- technológiai kockázatok, ökológiai veszélyek,
- város és erdőszak, az urbanisztikai egység felbomlása. A társadalmi és területi szétesés (szecesszió) magát a városi egységet és identitást veszélyezteti,
- a szituációs megelőzés feltételezi az urbanisztikai kialakítás jó kezelését ami a térbeli biztonsághoz vezethet (útvezetés, közvilágítás, videokamera...),
- kábítószer elleni küzdelem, milyen megelőzési politikát kell kidolgozni ? milyen politikákat és intézkedéseket kell hozni már az ovodától?
- szervezett bűnözés, a globalizált világban az államoknak, régióknak és városoknak tehát egy közös frontot kell építeni a szervezet bűnözés és terrorizmus ellen,

- **Cyber-bűnözés**, a valós környezettel párhuzamosan, társadalmunk kialakított egy virtuális világot melyben szintén élnünk kell és melyet a bűnözés sem hagyott kihasználatlanul,
- **közúti biztonság**, néhány éves sikeres? Megelőzéspolitika és utána (városi rodeók,...),
- **urbanisztika és közegészségügy**, kapcsolatok kutatása a kölcsönhatásokról. Az egészségügyi válságok kezelése ? Milyen reflexek alakultak ki a társadalomban, az általános- és vészhelyzetek kezelésében ?
- A 2000-es évek óta a városokban megjelent a tömegpusztító **terrorizmus**, melynek kezelése csak egy hiperkomplex rendszerben lehetséges.
- **a hadsereg mind a úrbánpolitika** egyik szereplője, a város mint minden konfliktus színhelye melyben a hadseregnek új közbiztonsági szerep jut. Melyek lesznek az új operációs eljárások ? ki irányít kit ?
- **fontos események biztonságának szavatolása**,

- az urbanizáció létfontosságú **infrastruktúrájának védelme,**
- **információ** és kommunikáció, a média szerepe a biztonsági kérdésekkel kapcsolatban. A válság, vagy krízishelyzetekben való kommunikáció?
- **tudományos- és technikai információk védelme,** az érzékeny információk védelme helyi szinten.
- Végül és nem utolsó sorban de a fentiek ismeretében alapvető eleme egy urbanisztikai tervezésnek és már a legegyszerűbb fázisban két alappillérből álló **diagnózis kidolgozása** :
- egy szektorális biztonsági diagnózis, alapvető az integrált védelem szempontjából, hogy a területi, mind társadalmi, vagy gazdasági ágazati politikák készüljenek és
- egy integrált biztonsági diagnózis, meghatározza a térség minden szereplőjére érvényes politikát.

Mert van sok beszéd, a mely a hiábavalóságot szaporítja;
és mi haszna van az embernek abban? (A Prédikátor Salomon könyve 6/11)

l' Sauvons
Europe

Köszönöm igen tisztelt figyelmüket